

[במסכת זבחים (ק"ז) הסיקו שחטאות ואשמות של הנזיר לדברי הכל חובות הם ואינם קרבים בבמה. לא נחלקו אלא בעולה ושלמים].

דף טו

כד. א. חטאת שכיפרו בעליה באחרת, מה דינה?

ב. חטאת שמתו בעליה, מה דינה?

א. חטאת שכיפרו בעליה באחרת, כגון שאבדה ונמצאת; אם בשעה שכיפרו היתה אבודה – דינה במיתה, וזוהי אחת מחטאות המתות.

נמצאה לאחר שהפרישו בעליה אחרת ועדיין לא נתכפרו באחרת, והרי שתיהן עומדות – יביא אחת מהן, איזו שירצה (יביא קרבנו לחטאת... יביאנה – אחת ולא שתים). והשניה, לדברי רבי יהודה תרעה ולדברי רבי שמעון תמות. [לפי ה'אבעית אימא' נחלקו בדבר רבי וחכמים (כב) בדעת רבי יהודה. ולהלן (כג) אמר רב הונא שמחלוקת רבי וחכמים אמורה כשבא לימלך, שלדעת חכמים אומרים לו להתכפר בראשונה והשניה תרעה, אבל לדברי הכל אם משך אחת מהן והקריבה מדעתו – דחה האחרת בידיים ודינה למיתה (וכן פסק הרמב"ם הל' פסוה"מ ד, ג). וע"ע להלן כא-כג.]

בחטאת ציבור; לתנא קמא דמתניתין ורבי שמעון – אינה מתה [אלא רועה עד שתסתאב. וכן אמר ר"א. הוריות ו. יומא סה.], שלא נאמרה הלכה של חטאות המתות אלא ביחיד. רבי יהודה אומר: תמות.

הרמב"ם (פסוה"מ ד, א-ב; עבודת יוהכ"פ ה, טו-טז) פסק שחטאת ציבור שנתכפרו באחרת, תרעה עד שיפול בה מום ותמכר ויפלו דמיה לנדבה [ואעפ"י שחטאת ציבור שמתו מקצתם כתבו התוס' שכשרה להקריבה, אם נתכפרו באחרת הריהי דחוייה. עפ"י חו"א או"ח קכו, לו].

ב. חטאת שמתו בעליה – דינה למיתה. ודוקא ביחיד אבל בציבור קרבה לפי שאין ציבור מתים, שהרי אמרה תורה להקריב שעירי רגלים וראשי חדשים מכספי הציבור, הגם שאפשר שחלק מהציבור כבר מתו (רב פפא).

למסקנא אין הוכחה לכך במקום שהציבור כולו נתחלף האם גם אז אין מיתה, ורק כשנשארו רובם קיימים מוכח שקרבה (וע' גם בשו"ת מהר"ם חלאוה יז). ואולם מסתימת המשנה ומפשט דברי הרמב"ם (פסוה"מ ד, א) משמע שאפילו מתו כולם – אין מיתה בציבור.

וכן צ"ע כשהציבור חטאו ולא הפרישו קרבן ומתו, האם יש ללמוד מבאי הגולה שיש כפרה למתים בציבור כיון שאין ציבור מתים, או שמא הוראת שעה היתה גם לענין זה. וצ"ע.

דף טז

כה. מהן חטאות המתות ומה מקורן? האם נאמרו ביחיד או גם בציבור?

רבי שמעון אומר: חמש חטאות מתות; ולד חטאת, ותמורת חטאת, וחטאת שמתו בעליה, וחטאת שנכפרו בעליה, וחטאת שעברה שנתה. שלש הראשונות אי אתה יוכל לומר בציבור, שאין חטאת ציבור נקבה ואין ציבור עושים תמורה ואין מיתה בציבור. כיון שכן אף השתים האחרות ביחיד נאמרו ולא בציבור – שכולן במקום אחד נאמרו וילמד שתום מן המפורש.